

Проучване сред ЛГБТИ+ общността и съюзници във Варна, 2025

Аналитичен доклад за нуждите на общността и оценка на дейността на
Фондация „Куиър Варна“

1. Резюме

Проучването очертава ясна картина на общност с висока степен на уязвимост в публичната среда, ограничено доверие в институциите и силна нужда от безопасни пространства, психологическа подкрепа и редовни общностни събития. В същото време резултатите показват, че когато хората достигнат до събитията на Фондация „Куиър Варна“, те ги оценяват изключително високо по отношение на приемане, безопасност и релевантност.

Най-тревожният извод е, че почти всички респонденти, отговорили на въпроса за прикриване на идентичността, споделят, че го правят поне понякога, за да избегнат дискриминация, заплахи или насилие. Публичната среда се преживява като несигурна, а улиците, кварталите и общественият транспорт изпъкват като най-рискови места.

Най-силният положителен резултат е, че участниците, посещавали събития на фондацията, почти единодушно съобщават, че са се почувствали приети и разбрани. Отворените отговори последователно описват ефекта на фондацията като: възможност да бъдеш себе си, свързване с хора „като мен“, усещане за място, където човек е приет, и достъп до реална емоционална подкрепа.

За бъдещото развитие на организацията данните подсказват три особено важни посоки: по-чести и разнообразни събития; по-ранна и по-целенасочена комуникация; и услуги, свързани с безопасни пространства, безплатна психологическа подкрепа и подкрепа за транс хора.

2. Методология и ограничения

- Анализът е изготвен на база резултати от проучване. По структурата на данните се вижда, че различните блокове въпроси са попълвани от различен брой участници; поради това размерът на базата (n) варира по въпроси.
- Демографските въпроси са попълнени от 68 души. Блоковете за безопасност и дискриминация са попълнени основно от 54 души. Въпросите за психично здраве и достъп до психотерапия са с около 51 отговора. Въпросите за общостен живот са с около 50

отговора, а оценката на дейността на фондацията – предимно между 27 и 46 души според това дали респондентите са участвали в събития.

- Това е общностно проучване, а не представително социологическо изследване за всички ЛГБТИ+ хора във Варна. Резултатите обаче са изключително ценни като картина на преживяванията, нуждите и бариерите сред хората, които са достигнати от мрежите на общността и/или имат отношение към темата.

3. Профил на респондентите

Профилът на участниците подсказва сравнително млада извадка, концентрирана основно във Варна и съставена предимно от хора, които или са част от ЛГБТИ+ общността, или са близо до нея.

Индикатор	Данни	Извод
Възраст	18–24 г.: 39.7%; 25–34 г.: 44.1%	83.8% са под 35 години.
Полова идентичност	55.9% цис жени; 20.6% цис мъже; 14.7% небинарни; 8.8% транс жени/мъже общо	Извадката включва отчетливо присъствие на транс и небинарни хора.
Сексуална ориентация	27.9% бисексуални; 23.5% лесбийки; 19.1% гей; 13.2% куйър	Няма доминираща единична група; профилът е вътрешно разнообразен.
Връзка с града	63.2% са израснали във Варна	Резултатите описват не само „новодошли“, а и хора с трайна връзка с града.
Заетост	52.9% ученици/студенти; 35.3% работят на пълен работен ден	Нуждите са едновременно младежки и свързани с работещи възрастни.
Маргинализирани групи	80.9% посочват ЛГБТИ+ общност; 20.6% невроразнообразни; 4.9% са представители на етнически/културни малцинства; 3.9% мигранти	Част от респондентите преживяват множествени уязвимости.

4. Безопасност, дискриминация и доверие в институциите

Сред отговорилите на въпроса за безопасността в публични пространства средната оценка е 2.5 от 5. Най-голямата група дава оценка 2 от 5 (42.6%), а никой не дава 5 от 5. Това означава, че публичното изразяване на ЛГБТИ+ идентичност във Варна рядко се преживява като напълно безопасно.

Най-несигурните места са улиците и кварталите (38/54 (70.4%)), следвани от обществения транспорт (22/54 (40.7%)), държавни или общински институции (19/54 (35.2%)), паркове (17/54 (31.5%)), работни места и здравни учреждения (по 16/54 / 29.6%).

22/54 (40.7%) от респондентите съобщават, че през последните 12 месеца са преживели дискриминация, обиди, заплахи или насилие поне веднъж; 31/54 (57.4%) са били свидетели на такива случаи срещу други ЛГБТИ+ хора.

Най-острият индикатор за несигурност е прикриването на идентичността: 28/54 (51.9%) казват, че го правят редовно, а още 22/54 (40.7%) – понякога. Тоест 92.6% са прикривали своята идентичност поне в някаква степен като защитна стратегия.

Доверието в институциите е много ниско: средната оценка за усещане за подкрепа от полиция, община, здравни и социални услуги е едва 2.07 от 5. 64.8% дават 1 или 2 от 5.

Качествените отговори добавят важен контекст: повтарят се разкази за подвиквания, обиди и заплашително поведение от групи млади мъже/„локални“, както и за негативни реакции в автобуси, на улицата, в училище, университет и на работното място. Част от участниците описват, че не са потърсили институционална помощ, защото не вярват, че тя би била ефективна или безопасна.

5. Психично здраве и достъп до подкрепа

В блока за психично здраве (n=51) средната тежест на тревожност, стрес, депресивни симптоми или социална изолация, свързани със сексуалната ориентация/половата идентичност, е 3.12 от 5. Почти половината (49.0%) отбелязват високи нива – 4 или 5 от 5.

Достъпът до ЛГБТИ+ компетентна психотерапия е ограничен. Само 2.0% казват, че намират такива специалисти „много лесно“. 49.0% не са търсили, но сред търсилите доминира усещането, че специалисти има малко или се намират трудно.

При въпроса за посещение на психотерапия през последната година 33.3% казват „не, но бих искал/а“, 23.5% са посещавали специалист, който не е ЛГБТИ+ утвърждаващ, а едва 13.7% – ЛГБТИ+ утвърждаващ специалист.

Отворените отговори очертават четири основни бариери: висока цена; малък брой специалисти; повърхностна или избирателна „толерантност“ към ЛГБТИ+ теми; и липса на ясен

начин човек да прецени дали даден терапевт е действително безопасен и компетентен. Особено видима е нуждата от утвърждаващи услуги за транс хора.

Това прави темата за психологическата подкрепа стратегическа: тя е едновременно индивидуална потребност и въпрос на общностна инфраструктура.

6. Свързаност с общността и участие в събития

60.0% от респондентите имат ЛГБТИ+ приятели във Варна, на които могат да разчитат, но още 28.0% казват „да, но не достатъчно“. Това подсказва, че самото наличие на мрежа не означава достатъчно силно чувство за общностна подкрепа.

Участието в ЛГБТИ+ събития е по-скоро епизодично: 34.0% участват понякога, 18.0% рядко, 26.0% никога, а само 22.0% участват често или редовно.

Основните причини за по-рядко участие са липса на време (30/50 (60.0%)), липса на информация (17/50 (34.0%)), липса на подходящи инициативи (15/50 (30.0%)), социална тревожност (15/50 (30.0%)) и страх за безопасността (9/50 (18.0%)).

Качествените отговори показват, че хората не искат само „още събития“, а по-устойчива общностна екосистема: редовни срещи, повече възможности за запознанства и приятелства, повече офлайн формати, онлайн групи за свързване, по-видима и по-ранна комуникация, както и реални безопасни пространства в града.

Показателно е, че в отговорите се появява и носталгия по липсващи куиър места във Варна – барове, заведения, места за събиране. Това говори за дефицит не само на събития, а и на постоянна инфраструктура на принадлежността.

7. Разпознаваемост и оценка на дейността на Фондация „Куиър Варна“

Сред отговорилите на този блок (n=46) 65.2% са запознати с дейността на фондацията, а 26.1% са чували за нея, но не са участвали. Това означава, че има добра разпознаваемост в достигнатата общност, но и пространство за по-дълбоко ангажиране.

Сред посетилите събития на фондацията (n=27) оценката за това дали са се почувствали приети и разбрани е почти единодушно положителна: 92.6% дават 5 от 5, а средната оценка е 4.89 от 5.

Достъпността на събитията също е оценена положително (средно 4.25 от 5; n=32), макар че качествените коментари ясно показват нужда от по-удобно време, по-ранно обявяване и повече събития на английски език/с по-нисък езиков праг за част от аудиторията.

Участниците, които са присъствали на събития, оценяват високо всички основни аспекти на програмата. Сред присъствалите: 86.2% оценяват релевантността като висока или по-скоро висока; 82.8% – качеството на организацията; 93.1% – чувството за безопасност на събитията; 89.7% – комуникацията на екипа с гостите на живо; 83.3% – локацията и удобството; 75.9% – финансовата достъпност; 72.4% – времето и продължителността.

Това е много важен резултат: проблемът не е в качеството на преживяването за участниците, а в достигането до повече хора и в намаляването на бариерите за участие.

8. Ефектът от дейността на фондацията върху хората

Сред респондентите, които могат да преценят ефекта на фондацията, се вижда ясно положително въздействие.

За усещане за принадлежност 78.8% от тези, които могат да оценят, дават „да“ или „по-скоро да“.

За усещане за безопасност делът е 78.1%.

За достъп до подкрепа делът е 72.7%.

За социални контакти – 54.5%, а за психично благополучие – 57.6%, като при тези две измерения има повече хора, които не могат да преценят, което е очаквано при по-непряк и по-дългосрочен ефект.

Най-силният качествен мотив в положителните отговори е прост, но стратегически важен: фондацията създава място, където хората могат да бъдат себе си без страх. Участниците описват още: срещане на „хора като мен“, създаване на приятелства, видимост, спокойствие, нормализиране на собствената идентичност, надежда, подкрепа и конкретна полза от срещите с психолог.

9. Най-нужни услуги и предпочитания за бъдещи формати

При въпроса за най-нужни услуги (n=46, избор до 3) с голяма преднина водят безопасни ЛГБТИ+ социални пространства (37/46 (80.4%)). Следват безплатна психологическа подкрепа (21/46 (45.7%)), подкрепа за транс хора (13/46 (28.3%)), здравни услуги/сексуално здраве (10/46 (21.7%)) и подкрепа за родители/семейства и лица в риск (по 15.2%).

Най-удобното време за събития е уикенд през деня (31/46 (67.4%)) и уикенд вечер (30/46 (65.2%)), следвано от делнични вечери (23/46 (50.0%)). Делничните дни през деня са най-неудобният формат.

Тези данни подсказват, че Фондация “Куиър Варна” трябва да мисли в две допълващи се посоки: от една страна – да предлага социална, културна и безопасна среда; от друга – да предоставя мрежа за достъп до професионална подкрепа, особено психологическа и транс-специфична.

10. Качествен синтез. Основни теми в отворените отговори

- **Публичната среда се преживява като враждебна и непредвидима.** Повтарят се разкази за подвиквания, подигравки, псувни, заплахи, хвърляне на предмети, агресивни погледи и нужда от постоянно „сканиране“ на средата.
- **Младите мъже и групите „локални“ са повтарящ се образ на заплахата.** В значителна част от описанията агресията е свързана с групи момчета/млади мъже в автобуси, по улиците, в кварталите и около училища.
- **Страхът води до саморегулация и скриване.** Хората описват как избягват жестове на близост, избират да мълчат, прикриват идентичността си или не търсят помощ, за да не ескалира ситуацията.
- **Липсва доверие, че институциите ще защитят хората.** Някои респонденти изрично казват, че не вярват на полицията или правната система, а други дори не обмислят сигнализиране.
- **Достъпът до психотерапия е проблем не само заради цената, а и заради качеството на услугата.** Хората търсят не просто „толерантен“ терапевт, а специалист, който разбира ЛГБТИ+ преживяванията и работи без патологизиране или обезценяване.
- **Общността има нужда от ритъм и предвидимост.** Има ясно желание за по-чести, по-разнообразни и по-редовни формати – от социални вечери и игри до културни събития, дискусии и устойчиви онлайн канали.
- **Фондацията вече изпълнява ключова функция на „безопасно място“.** Най-цененият ефект не е просто организиране на събития, а създаване на усещане за приемане, видимост и принадлежност.

11. Стратегически изводи и бъдещ фокус

На база на резултатите от проучването се открояват следните ключови направления за развитие:

1. Безопасност и сигурност

Безопасността остава основен приоритет за общността. Необходимо е развитие на инициативи, свързани с:

- ориентиране за безопасно поведение в градска среда

- изграждане на общностни механизми за взаимопомощ
- създаване и поддържане на мрежа от доверени специалисти (психолози, юристи)
- идентифициране и популяризиране на по-безопасни пространства в града

2. Достъп до психологическа подкрепа

Налице е ясно изразена нужда от достъпна и адекватна психологическа подкрепа. Това включва:

- индивидуални консултации
- групи за взаимопомощ
- повишаване на чувствителността и компетентността на специалисти, работещи с ЛГБТИ+ хора

3. Подкрепа за транс хора

Проучването подчертава специфични предизвикателства пред транс хората, свързани с липсата на достъпни здравни и социални услуги. Необходимо е:

- ясно разпознаване и адресиране на тези нужди
- създаване на целенасочени форми на подкрепа

4. Достигане и комуникация

Наблюдава се потенциал за разширяване на обхвата на дейностите чрез по-ефективна комуникация. Фокусът следва да бъде върху:

- по-ранно и по-последователно обявяване на събития
- по-ясно структурирана информация
- активна и устойчива комуникация в социалните мрежи

5. Регулярност на събитията

Общността изразява нужда от предвидимост и устойчивост. Фокусираме се върху:

- създаване на регулярни формати (срещи, групи, събития)
- изграждане на ритъм, който улеснява участието и създава чувство за принадлежност

6. Езикова и информационна достъпност

Идентифицирана е нужда от по-инклузивна и достъпна комуникация. Това включва:

- предоставяне на информация и събития на английски език
- използване на приобщаващ език
- по-ранно споделяне на информация и повишаване на видимостта